

Henkeäsalpaava Mercedes de Cordoba, liehuvat helmat ja kopisevat korot.

Flamenco kumpuaa kaivosten syvyydestä

2.12.2019 14.00

Laulu, soitto ja tanssi sulautuvat La Uniónin pienessä maaseutukaupungissa maailman arvostetuimmaksi flamencofestivaaliksi. Se on nähtävä ja koettava Espanjassa.

TEKSTI: SAKARI KARTTUNEN KUVAT: SAKARI KARTTUNEN JA FUNDACION CANTE DE LAS MINAS

Kansalliset rajat ylittävän yksitoistapäiväisen *Festival Internacional del Cante de las Minas* -tapahtuman nimi "kaivosten laulu" viittaa juhlan alkukotiin, Murcian maakunnan La Uniónissa vuonna 1992 lakkautettuun kaivokseen. Roomalaisten yli 2000 vuotta sitten aloittama kaivostoiminta koki kukoistuksensa huipun 1800-luvun jälkipuoliskolla. Paikkakunnalle virtasi kaivoskuumeen tartuttamia työläisiä etenkin naapurimaakunnan Andalusiassa rannikolta. Aluetta alettiin kutsua nimellä Nueva California eli Uusi Kalifornia.

Flamenco oli läsnä kaikkialla. Sitä laulettiin matkalla kaivokseen, se valtasi kapakat, kahvilat ja teatterit. Syvältä kumpuavasta, intohimoisesta laulusta tuli kaivosmiehen keino ilmaista jokapäiväiset ilot, surut ja unelmat.

Menneisyys on edelleen konkreettisesti läsnä. Kaivosalueesta on kehitetty matkailukohde Parque Minero. La Uniónin keskipisteessä seisoo kookas kaivosmiehen näköispatsas, ravintolat somistavat tilansa vanhoilla työkaluilla ja kuvilla. Kaivoksista rikastuneen mahtimiehen talossa on nykyään matkailutoimiston lisäksi flamencomuseo sekä esinekaivomuseo, yksi hienoimmista museotiloista mitä tulee esineistön näytteillepanoon.

Cante de las Minas -festivaali järjestettiin viime kesänä jo 53. kerran. Kansallisten mestareiden lisäksi flamencon sanomaa julistivat ulkomaiset vierailijat Englannista, Yhdysvalloista ja Argentiinasta. Flamenco alkaa olla koko maailman yhteistä omaisuutta, sillä esimerkiksi Tokiossa on enemmän flamencokouluja kuin koko Espanjassa yhteensä. Suomikin on upeasti flamencon maailmankartalla. Mainetta niittäneen helsinkiläispari **Kaari** ja **Roni Martinin** tanssiryhmä voitti hiljattain maailman arvostetuimmassa flamencokoreografiakilpailussa Madridissa kolme pääpalkintoa.

Tanssin, laulun ja soitannon virta oli La Uniónissa loputon päivästä päivään. Heinä-elokuun vaihteeseen mahtui noin 80 tilaisuutta, joista monet kestivät useita päiviä, joten niitä sisältyi ohjelmistoon noin sata.

Festivaalin neljänä viimeisenä päivänä karsintojen kautta Espanjan kansalliselle huipulle selvinneet laulajat, tanssijat, kitaristit ja muiden instrumenttien taitajat kilpailivat sarjansa voitosta ja kunniaa. Kolmen päivän semifinaaleja seurasi finaali. Tilaisuudet olivat korkeatasoisia, itsenäisiä konsertteja. Tapahtumapaikkana oli kaupungin kukoistuksen aikaan rakennettu, silloista modernia teräs- ja lasiarkkitehtuuria edustava Mercado Publico eli kauppahalli. Erikoisen luomuksen akustiikka on loistava, kun otetaan huomioon, että rakennuksen alkuperäinen tarkoitus ei ole ollut konserttialina toimiminen. Takariveiltä näyttämölle on matkaa, mutta puutteen paikkasivat kaksi suurta screeniä.

Pääasiassa klassisen musiikin pauloista ja jazzin syövereistä musiikilliset elämyksensä hankkineen konserttavieraan oli mahdollista laittaa etenkään laulajia paremmuusjärjestykseen. Se selvisi silloin, kun semifinaalien perusteella parhaiksi arvostetut eivät selvinneet loppukilpailuun. Kaivosajan flamencoilla on niin syvältä andalusialaisesta musiikki- ja muusta kulttuuriperinteestä polveutuva viestintäkielensä, että sitä on vaikea tajuta. Mutta tuskan ja kuoleman traagiset tunnot ovat samansuuntaisia kuin meillä. Alkeiskurssin varaan jäänyt espanjan kielen korva sieppasi lauletuista tarinoista usein sanan *el muerte*, kuolema.

Konserteidessaan sekä laulajat että säestävä kitaristi istuivat. Vokalisti ei käyttänyt ainoastaan äänijänteitään ja mahtavia palkeitaan, vaan tahditti lauluaan taputtamalla ja lattiaa kopsauttelemalla. Äänipalkeet tuottivat toisinaan niin pitkäkestoisia, katkeamattomia jaksoja, että ne herättivät epäilyn jazzpuhaltajien kiertoilmahengityksen hallinnasta.

Kitara on flamencon tärkein instrumentti, ja flamencokitarassa soi vuosisatojen alkuperäinen, akustinen sointi. Kitarasarja tuotti kuitenkin pettymyksen, sillä yksikään semifinaalin neljästä kitaristista ei yltänyt finaaliin. Parasta soitantaa tarjosikin erään laulajan säestäjä, joka oli todellinen virtuosi.

Espanjan Kansallisbaletin tanssijoiden tulista flamenco.

Sähköbasisti Pepe Baon soittoa voi kutsua vaikkapa flamencojazziksi. Musiikissa on vaikutteita rumbasta, popista, metallista, funkista, bluesista, rockista... Soittokumppaneista kuuluisimpiin on kuulunut muun muassa blueskitaristi B. B. King.

El dolor, el muerte... Tuska ja kuolema laulajattaren äänessä ja kasvoilla.

Semifinaaleissa kuultiin neljää instrumentalistia eli pianistia, huuliharpiastia, sähköbasistia ja saksofonistia, joista finaaliin selvisivät kaksi viimeksi mainittua. Heidän soittonsa olikin hieman yllättävä kokemus flamencon maailmassa. Flamencon maailmassa ei ainoastaan vaalita ikäikaista perinnettä, vaan ollaan valmiita avaamaan ikkunoita uusille, jopa avantgardistisille tuulille.

Sähköbasisti **Jose Manuel Bao** aloitti soolokappaleella, jonka jälkeen tuli patteristi. Musiikki ei ollut flamenco, vaan täydellä rähinällä paahdettua rock-jazzia. Vasta vokalistin myötä musiikkiin tuli mukaan flamencon tuskaisia elementtejä. Yleisö palkitsi perinteiseltä polulta poikenneen esityksen raikuvilla suosionosoituksilla.

Samantapaisen juonen kulun toteutti saksofonisti **Gautama del Campo**. 1980-luvulta lähtien maailman jazz-estradeja kolunnut muusikko on kehittänyt persoonallisen tyylin, jota voisi kutsua jazzvaikutteiseksi flamencofuusioksi. Kitaran säestämänä del Campo soitti helppoa peruskuviota, mutta kun mukaan tuli vokalistilla täydennetty bändi, meno oli sitä itseään ja kansa piti kuulemastaan.

Tanssisarja oli kilpailun tyrmäavin osio. Flamencontanssi on jotain muuta kuin Pekka Puupää -filmien romanikaunotar notkuttelemassa lanteitaan kastanjettien tahdissa.

Parketin ja pokaalin putsasi ilmiö nimeltä Eduardo José Guerrero alias Edu Guerrero. Tuntui kuin langanlaihan, kaksimetrisen miehen vartalosta kolme neljäsosaa olisi ollut jalkoja, kädet puolitoistametriset ja sormet parikymmensenttiset. Visuaalinen harha syntyi siitä, miten Edu raajojaan käytti. Hän taivutti itsensä taaksepäin täydelliseen siltaan, käsien nivelet tottelivat 360 asteen komentoja ja jokaisen sormen asento ja liike liittyi kokonaisuuteen kuin intialaisessa tempelitananssissa. Jalat toteuttivat virheettömästi tulisimmatkin steppirytmit ja kehon kieli kertoi samankaltaisesta tuskasta kuin raivokkaimpien naisvokalistien tulkinta.

Niin mies- kuin naistanssijoidenkin tukena oli erikoinen, tuoleilla istuva miesjoukko. Rumaääninen mies voihi ilmoille esilaulun, johon tanssija reagoi ja aloitti koreografiansa, miesjoukko tahditti tanssia käten läpsytyksillä ja jalkojen kopinalla.

Pitkistä hameista johtuen naisten soolotanssit eivät maallikon mielestä olleet niin näyttäviä kuin miesten esitykset. Liehuvilla helmoilla oli kuitenkin oma roolinsa, ja käsittämättömät steppaukset vetivät vertoja miesten jalkatyölle. Naisten sarjan Mercedes Ruiz Munoz, Mercedes de Cordoba, oli niin selvä voittaja, että finaaliin ei muita edes kelpuutettu. Myös Edu Guerrero oli finaalissa ainoa miesten edustaja.

Ja summa summarum. Vaikka festivaali pidetään Murcian maakunnassa Andalusiassa naapurissa, olivat finalistit Sevillasta, Cadizista, Huelvasta tai Cordobasta - Andalusiasta.

Ei tarvitse olla flamencon tai tanssitaiteen tuntija lähteäkseen kuuntelemaan ja katselemaan Cante de las Minas -festivaalin antia. Riittää, kun on valmis ottamaan vastaan uutta ja vaikuttavaa.

KIITÄMME

o Festivaalin taiteellista tasoa ja monipuolisuutta

o Flamencoperinteen näkymistä kaupungin arjessa

o Tyylikkää museota

o Cartagenan kaupungin ja La Mangan lomakeskuksen läheistä sijaintia

MOITIMME

o Asiakaspalvelijoiden heikkoa englannin kielen taitoa

o Muun kuin espanjankielisen materiaalin vähyyttä

Iltaisin pääkadun jalkakäytävät muuttuvat pitkäksi ravintoloiden ketjuksi. La merluza eli kummeliturkska on suosittu ruokalaji ja hintataso kaiken kaikkiaan edullinen.